

Львівський національний літературно-меморіальний музей І. Франка

Відкрито 1940 з ініціативи П. Франка, СПУ та згідно постанови РНК УРСР як Літ.-мемор. музей І. Франка у будинку, де він мешкав 1902–16. Ділянку під будівництво пл. 9 соток І. Франко придбав 1901. Віллу збудов. 1901–02 (на 5 кімнат з кухнею, 2 кімнати на 2-му поверсі) на вул. Понінського, № 4 (нині І. Франка, № 152) у «швейцар.» стилі на кошти, подаров. письменнику з нагоди 25-річчя літ.-громад. діяльності, за посаг дружини та позику у Крайовому банку (остаточно повернуто після смерті письменника). Двоповерх. будинок був облаштований скромно: пічне опалення, газові лампи, прості меблі. У ньому гостювали Леся Українка, М. Коцюбинський, Б. Грінченко, В. Стефаник, М. Вороний, М. Грушевський, Г. Хоткевич, С. Єфремов, І. Труш та ін. Під час 2-ї світової війни будинок і подвір'я пошкодила авіабомба, музей не працював, експонати перенесено до Нац. музею, міської б-ки та НТШ. 1945 діяльність відновлено. 1946 після критики роботи музею за «ідеол. зриви» у г. «Львовская правда» експозицію закрито для перебудови. 1956 Всесвіт. Радою Миру прийнято рішення про відзначення на міжнар. рівні 100-річчя від дня народж. І. Франка. До цієї нагоди в музеї відкрито нову експозицію. 1963 зроблено капітал. ремонт будинку, змінено систему опалення. На тер. музею росте посаджена 1902 І. Франком груша, 1949 встановлено погруддя письменника (скульптор Г. Пивоваров). У 1970-х рр. створ. філію «Нагуєвичі» Державний історико-культурний заповідник. Підпорядк. Департаменту з питань культури, національностей та релігій Львів. облдержадміністрації. Від 2011 — національний. Експозиція хронологічно відображає життєвий і твор. шлях Каменяра; тривалий час її було розміщено у 2-х будинках: «Життя і творчість І. Франка» — у меморіальному, «Значення творчості письменника і вшанування його пам'яті» — у сусід. садибі М. Грушевського (необарок. будинок № 154; у 1944–98 розміщено адм. служби музею І. Франка; нині Грушевського Михайла меморіальний музей у Львові). 1991 музею передано сусід. будинок № 150 (споруджено 1923–25 як двоповерх. віллу у стилі модернізов. класицизму за проектом арх. І. Багенського для власника готелю «Європейський» А. Ув'єри). У будинку І. Франка 1986 за спогадами дочки Г. Франко-Ключко та дир. музею — синів П. Франка (1940–41) і Т. Франка (1947–49) відтворено мемор. квартиру: бібліотеку, робочий кабінет, їдальню, жін. кімнату. У фондах — понад 35 тис. од. зберігання, зокрема особисті речі І.

Франка та родини: архівні документи, фото, меблі (робочий стіл, фортепіано, чорнильниця з ручкою, шафи з книжками, гуцул. ніж для розрізування паперів, підсвічник, скринька для рукописів, виплетені письменником рибал. сіті, рукописи, першовидання творів з автографами, журнал. архів І. Франка; матеріали, що стосуються літ.-наук., політ. і громад. діяльності, ювіл. святкувань і похорону; подарунки та спогади друзів, знайомих; видання творів мовами народів світу; франкозн. літ.-ра; прижиттєві живописні портрети Каменяра, виконані І. Трушем, З. Павлюхом, Ф. Красицьким; графічні портрети та іл. до його творів О. Кульчицької, В. Касіяна, П. Ковжуна, М. Жука, Л. Левицького, Д. Гринця, С. Караффи-Корбут, А. Базилевича, С. Адамовича, З. Кецала, П. Обалю, С. Коропчака, М. Курилича, І. Остафійчука, Є. Безніска, І. Крислача, І. Плесканка, І. Овчинникова, М. Яціва, скульптури С. Литвиненка, І. Севери, Є. Дзиндри, Д. Кравича. Музей організовує щорічні «Франківські читання», «Дні пам'яті І. Франка», літ.-мист. свята «Шляхами І. Франка» та «Прийдімо до Франка», виставки, присвяч. І. Франкові, діячам укр. культури. Від 2000 видає «Науковий вісник Музею І. Франка у Львові». 2006 створ. експозиції «Родина Івана Франка» у мемор. будинку та у будинку № 150 «Літературна експозиція» (у залі «Велич письменника» представлено наук. монографії дослідників його життя і творчості, переклади творів мовами народів світу). В експозиції «Розстріляне франкознавство» зібрано заборонені рад. владою твори І. Франка, С. Єфремова, М. Хвильового, М. Вороного та матеріали про заарешт. і розстріл. франкознавців. Директор — П. Карманський (1944–47), І. Кияшко (від 1949), М. Кіх (від 1958), С. Стефаник (1970–81), від 1993 — Р. Горак.

Рекомендована література

1. Львівський літературно-меморіальний музей Івана Франка: Путівник. Л., 2000;
2. Горак Я. Франкова оселя у Львові // Наук. вісн. Музею І. Франка у Львові. Л., 2000. Вип. 1;
3. Горак Р., Гнатів Я. Іван Франко. Кн. 8. Роки страждань. Л., 2007;
4. Бонь В. Л. Будинок-музей Івана Франка у Львові: Ілюстров. путівник по Львові. літ.-мемор. музею І. Франка. Л., 2008;
5. Горак Р. Дім на Софіївці. Х., 2010.

П. П. Зозуляк

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Львівський національний літературно-меморіальний музей І. Франка / П. П. Зозуляк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-59669>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).